

Ш.А. АМОНАШВИЛИДІҢ ГУМАНИСТТІК ИДЕЯЛАРЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МАЗМҰНЫ

Жұмабекова Қ.Б., Эл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың аға оқытушысы, педагогика ғылымдарының магистрі, Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы.

Касенова Г., ӘПЖӨӨТ мамандығының 4 курс студенті, Эл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы.

Қазақстан Республикасында орын алып жатқан, үнемі даму үстіндегі саяси, әлеуметтік, экономикалық т.б. өзгерістер білім беру жүйесінің өзгеше құрылуын талап етуде. Әсіресе, білім беру саласында ізгілендіру, демократияландыру процестері жүріп жатқан кезде, білім мазмұнын ұлттық ерекшеліктер негізінде құру, өскелең ұрпақты рухы биік, саналы да, салауатты, патриоттық сезімі жоғары азамат етіп тәрбиелеу қажеттігі туындап отыр. Сондай-ақ, басты назардағы мақсаттардың бірі – адамды қалыптастырмастан, оны қолдау, дамыту қажет және оның бойында өзіндік тұлғалық бейнесінің қалыптасуына, адамдармен, табиғатпен, мәдениетпен, өркениетпен тікелей және қауіпсіз өзара қарым-қатынасында қажет өзіндік іске асыру, өзіндік реттеу, өзін-өзі қорғау, өзіндік тәрбие механизмдерінің негізін қалау қажет. Бір сөзбен айтқанда, өзіндік сенімділігін оятып, ізгілікті өркендеуге мүмкіндік жасау деп түсіндіреміз.

Түсіндірме сөздіктерге сүйенетін болсақ, гуманизм (ізгілік) адамға деген ізгі ниет, сүйіспеншілікпен қарайтын адамгершілік қасиет ретінде қарастырылады. С.И. Ожеговтың сөздігінде гуманизм «адамзатқа, қоғамға, адамдарға қатысты адамгершілік қатынас» деп анықталған [5]. Яғни, гуманизм – бұл дүниетаным, оның негізгі қағидаттарына адамдарға деген сүйіспеншілік, адамның қадір-қасиетін құрметтеу, халықтың әл-ауқатын сақтау жатады. Гуманистік білім беру жүйесінің тарихы Сократ пен Платонның шәкірттерімен өзара сыйластық пен ынтымақтастық рухында қарым-қатынас жасаған ежелгі Грекия дәуіріне жатады. Гуманды білімнің негізі – оқушыға көңіл бөлу, оның мүдделерін құрметтеу. Осыған сәйкес, ұлы ойшылдардың педагогикалық идеялары бүгінгі күнге дейін афоризм ретінде жетті, мәселен: *білім дене мен жанның ең әдемі және ең жақсы болуына мүмкіндік беруі керек; сіз жаныңызды емдемей, денеңізді емдей алмайсыз; Әрбір адамда күн бар, тек оның жарқырауына мүмкіндің беріңіз. Баланың жеке басын дамытудың алғышарттары ежелгі уақыттан бастау алады.* Бұл тұжырымдар ғасырлар бойы өз сәйкестігін тауып келеді [4].

Гуманитарлық педагогика идеясын қалыптастырудың алғышарттары ХІХ және ХХ ғасырдың басында басталып, Н.И. Пирогов, Н.А. Добролюбов, Н.Г. Чернышевский, Л.Н. Толстой, Я.А. Коменский, В.А. Сухомлинский және К.Д. Ушинский еңбектерінде көрініс тапты. Олар жалпыға бірдей білім және тәрбие беруден, әрбір балаға гуманды қарым-қатынас орнатуды дамытты. Педагогтар «адамды – адам етуге», баланың жеке басын ескеруді көздеді. В. Безрукова атап өткендей, халықты гуманизм рухында қайта тәрбиелеудің негізгі құралы – ағарту болып табылады. Оның арқасында адамдар еркін және шығармашыл болып тәрбиеленеді.

ХХ ғасырдың 80-ші жылдары бұл қағидаға сүйене отырып ынтымақтастықтың педагогикасы кеңінен дамыды, ол гуманизм қағидаттарына, баланың дамуына шығармашылық көзқарасқа негізделген тәрбие мен оқыту әдістері. Мұнда шетелдік және кеңес педагогикасының ең үздік ойлары мен теорияларының авторлары, педагог-новаторларды ретінде: В.Ф. Шаталов, С.Н. Лысенкова, Ш.А. Амонашвили, И. Иванов және И.И. Волков т.б. атай аламыз.

ХХ ғасырдың аяғы мен ХХІ ғасырдың басындағы гуманистік педагогиканың идеясын жаппай уағыздау Ш.А. Амонашвилидің есімімен байланысты. Ол педагог, психология ғылымдарының докторы, профессор, Ресей Білім академиясының мүшесі, халықаралық гуманистік педагогика орталығының президенті орташа жасына қарамастан, әрдайым түрлі қалаларға барып, балаларды тәрбиелеуге арналған семинарлар мен тренингтер өткізуден еш жалыққан емес. Оның кітап беттерінде ойнап жүрген педагогикалық

Ш.А. АМОНАШВИЛИДІҢ ГУМАНИСТТІК ИДЕЯЛАРЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МАЗМҰНЫ

Жұмабекова Қ.Б., Эл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың аға оқытушысы, педагогика ғылымдарының магистрі, Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы.

Касеиова Г., ӘПЖӨӨТ мамандығының 4 курс студенті, Эл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы.

Қазақстан Республикасында орын алып жатқан, үнемі даму үстіндегі саяси, әлеуметтік, экономикалық т.б. өзгерістер білім беру жүйесінің өзгеше құрылуын талап етуде. Әсіресе, білім беру саласында ізгілендіру, демократияландыру процестері жүріп жатқан кезде, білім мазмұнын ұлттық ерекшеліктер негізінде құру, өскелең ұрпақты рухы биік, саналы да, салауатты, патриоттық сезімі жоғары азамат етіп тәрбиелеу қажеттігі туындап отыр. Сондай-ақ, басты назардағы мақсаттардың бірі – адамды қалыптастырмастан, оны қолдау, дамыту қажет және оның бойында өзіндік тұлғалық бейнесінің қалыптасуына, адамдармен, табиғатпен, мәдениетпен, өркениетпен тікелей және қауіпсіз өзара қарым-қатынасында қажет өзіндік іске асыру, өзіндік реттеу, өзін-өзі қорғау, өзіндік тәрбие механизмдерінің негізін қалау қажет. Бір сөзбен айтқанда, өзіндік сенімділігін оятып, ізгілікті өркендеуге мүмкіндік жасау деп түсіндіреміз.

Түсіндірме сөздіктерге сүйенетін болсақ, гуманизм (ізгілік) адамға деген ізгі ниет, сүйіспеншілікпен қарайтын адамгершілік қасиет ретінде қарастырылады. С.И. Ожеговтың сөздігінде гуманизм «адамзатқа, қоғамға, адамдарға қатысты адамгершілік қатынас» деп анықталған [5]. Яғни, гуманизм – бұл дүниетаным, оның негізгі қағидаттарына адамдарға деген сүйіспеншілік, адамның қадір-қасиетін құрметтеу, халықтың әл-ауқатын сақтау жатады. Гуманистік білім беру жүйесінің тарихы Сократ пен Платонның шәкірттерімен өзара сыйластық пен ынтымақтастық рухында қарым-қатынас жасаған ежелгі Грекия дәуіріне жатады. Гуманды білімнің негізі – оқушыға көңіл бөлу, оның мүдделерін құрметтеу. Осыған сәйкес, ұлы ойшылдардың педагогикалық идеялары бүгінгі күнге дейін афоризм ретінде жетті, мәселен: *білім дене мен жанның ең әдемі және ең жақсы болуына мүмкіндік беруі керек; сіз жаныңызды емдемей, денеңізді емдей алмайсыз; Әрбір адамда күн бар, тек оның жарқырауына мүмкіндің беріңіз. Баланың жеке басын дамытудың алғышарттары ежелгі уақыттан бастау алады.* Бұл тұжырымдар ғасырлар бойы өз сәйкестігін тауып келеді [4].

Гуманитарлық педагогика идеясын қалыптастырудың алғышарттары ХІХ және ХХ ғасырдың басында басталып, Н.И. Пирогов, Н.А. Добролюбов, Н.Г. Чернышевский, Л.Н. Толстой, Я.А. Коменский, В.А. Сухомлинский және К.Д. Ушинский еңбектерінде көрініс тапты. Олар жалпыға бірдей білім және тәрбие беруден, әрбір балаға гуманды қарым-қатынас орнатуды дамытты. Педагогтар «адамды – адам етуге», баланың жеке басын ескеруді қозғалды. В. Безрукова атап өткендей, халықты гуманизм рухында қайта тәрбиелеудің негізгі құралы – ағарту болып табылады. Оның арқасында адамдар еркін және шығармашыл болып тәрбиеленеді.

ХХ ғасырдың 80-ші жылдары бұл қағидаға сүйене отырып ынтымақтастықтың педагогикасы кеңінен дамыды, ол гуманизм қағидаттарына, баланың дамуына шығармашылық көзқарасқа негізделген тәрбие мен оқыту әдістері. Мұнда шетелдік және кеңес педагогикасының ең үздік ойлары мен теорияларының авторлары, педагог-новаторларды ретінде: В.Ф. Шаталов, С.Н. Лысенкова, Ш.А. Амонашвили, И. Иванов және И.И. Волков т.б. атай аламыз.

ХХ ғасырдың аяғы мен ХХІ ғасырдың басындағы гуманистік педагогиканың идеясын жаппай уағыздау Ш.А. Амонашвилидің есімімен байланысты. Ол педагог, психология ғылымдарының докторы, профессор, Ресей Білім академиясының мүшесі, халықаралық гуманистік педагогика орталығының президенті орташа жасына қарамастан, әрдайым түрлі қалаларға барып, балаларды тәрбиелеуге арналған семинарлар мен тренингтер өткізуден еш жалыққан емес. Оның кітап беттерінде ойнап жүрген педагогикалық

симфонияның лейтмотиві әрқашан балаларға деген сүйіспеншілігі, баланың нәзік рухына деген сезімтал қарым-қатынасы болып табылады.

Ш.А. Амонашвили бойынша гуманистік идеясының мақсаты – баланың жеке мүмкіндіктерін аша отырып, жеке тұлға етіп тәрбиелеу. Баланың жаны мен жүрегіне жылулық орнату, танымдық қасиеттерін дамыту, жан-жақты білім алуға жағдай жасау, рухани дамыту, ата-анамен бірлесіп жұмыс жасауға итермелеу. Профессор былай деп жазады: «Бала рухани және табиғи күштердің бірлігіне айналады, бұл – аспан мен жер, жан және дене бірлестігінің мәні; ол микрокосмостағы Космос көрінісі. Ол сондай-ақ, толық бөлшектің қайталанбас ұсақ бөлшегі...» [1].

Шалва Амонашвили тәрбие мен білім беруде адамзаттың негізгі идеяларын қамтитын ата-аналарға арналған меморандум жасады. Міне, осы меморандумның кейбір ережелері: балалар туылған сәтінен бастап жақсы ниеттерге толы болады; махаббаттың нәзіктігі өз міндеттерінің ауырлығымен біріктіру маңызды; мұқият тәрбие беру білім алу мүмкіндіктерін ашады; әрбір баланың өзіндік мінез-құлқы бар, оны уақытында ажырата білу маңызды, мүмкін, дарындылық болуы мүмкін; бала барлығын жасай алады; бала негізгі ақпаратты бес жасқа дейін қабылдайды; балаларды тәрбиелеу кезінде жалғандық, дөрекілік, өтірікке жол бермеу керек; балаларға әрбір сәттен жақсылықты іздеуге көмектесу керек [2].

Ш.А. Амонашвили баланың жаны мен жүрегіне жылылық ұялату, танымдық күшін дамыту, білімін жетілдіруге жағдай жасауды көздей отырып, гуманистік педагогиканың негізгі қағидаларын анықтайды: баланың мүмкіндіктеріне сенім; оның айрықша сипатын ашып көрсету; оқушының жеке басын құрметтеу, оны жақсылық пен әділеттілік жолына бағыттау, т.с.с. Ш. Амонашвили: *«Оқушылардың білімін, пәнге қызығушылығын арттыру үшін оқытуды, жалпы алғанда ең бірінші оқушылардың неге қызығатынын анықтап алып, содан соң бастау керек»* деген [7].

Осындай мақсатты көздеген Шалва Александрович көптеген кездесулерді шағын тапсырмамен бастайды. Ол әркімге «мейірімділік ыдысын» толтыруды ұсынады. Төменгі қабат – бұл келесі өсиеттерді қамтитын сенім: баланың мүмкіндігінің шексіз екеніне сену; әр ана мен әке Құдайдан ата-ана атанған; педагогиканың жақсылық, махаббат, түсіністік, қайырымдылық, көмекке деген құдіретіне сену. Әрі қарай «мейірімділік ыдысына» – кешірім, қуаныш, тәрбиені салу керек. Білім беруді ең соңында қосамыз, ол рухани нәр алуға көмектеседі (Сіз өзіңіз білмейтін нәрсені үйрете алмайсыз. Егер мұғалім бойында руханилық және адамгершілік болмаса, ол мұны шәкірттерге үйрете алмайды – деген пікірді ұстанады).

Педагогика – барлық ғылымның өлшемі. Барлық ғылымдар педагогикаға бағынады. Гуманды педагогика көмегімен бала өзінде және айналасындағы адамдардан жарық табады. Педагогикалық процесс – ол сіз, сіздің көңіл-күйің, жағдайыңыз. Адам өзінің тағдырын, жолын, кішігірім миссиясын түсінуі керек. Адам ол жолды өзі іздейді, бірақ мұғалім оны ерте балалық шақта бағыттау тиіс. Гуманды педагогика – балаларға болашақ бағдарына көмектеседі [3].

Ш. Амонашвилідің оқу процесіндегі гуманистік идеяларының орны ерекше:

1. Оқытушы емес мұғалім болу

Мұғалімнің міндеті – бұл көмектесу және кеңес беру. Оқушымен достық қарым-қатынас жасау, оны жақсы көру және оның құрметіне ие болу керек. Жай ақпарат беріп қана қоймай, өз пікірін шыдамдылықпен білдіріп, оқушылардың пікірін тыңдаған жөн. Бала бастапқыда таяқсыз оқуға қабілетсіз деген ұғым, балаға сенімсіздік – қауіпті. Мұндай жағдайларда мұғалім тіпті ешқандай себепсіз оқушыларды ұрып-соғып, жазаға төндіреді. Бірақ жеміс беруді үйрену үшін әрбір бала мұғалім оны жақсы көретінін және оның қандай екенін қабылдағанын сезуі керек. Бірақ, оқыту өз нәтижесін беру үшін, әрбір бала, мұғалім оған тек жақсы көзқараста екенін сезіну керек.

«Мұғалім балалардың жандарын жараламас үшін мектепке ашуланған жанға кірмеу керек; мектепке нақты мақсатсыз және білім беру ниетінсіз кірмеу керек;

мектепке кешегі күнмен келмеу керек, мұғалім өзіне, кешегі күніне анализ жасап келу қажет; балалады өзін-өзіне сенімділігін жоғалтпас үшін, мектепке педагогикаға сенімсіз кірмеу қажет» (Шалва Амонашвили, «Сәлеметсіз бе, балалар!»).

2. Балалар сүйіспеншілікке сүйіспеншілікпен, қатігездікке қатігездікпен жауап қайтарады

Тәрбиенің негізі – балаларға деген шексіз сүйіспеншілік. Авторитарлық жүйеде ұстаз, тіпті баланы шын жүрекпен сүйгенде де, оны «өз қолында мықты ұстау» міндетті деп санайды: оны оқуға, өзін дұрыс ұстауға қатаң мәжбүрлейді. Көбінесе мұғалім оқу процесіне біраз жанын салуға тырыспайды, оқу процесі тек шексіз үй жұмысы мен бақылау жұмыстарынан тұрмайды. Оқытушылар оқушыларға қарағанда, беделін жақсы коретін болса, оқушылар көтеріліспен жауап береді.

3. Талап ету мұғалімге көмектеседі және балаға кедергі келтіреді

Авторитарлық педагогикалық үдерісте жазаны алдын алу шарасы талап етіледі. Мұғалім баланың мұқият зерттеп, ережелерді бұзбауын талап етеді. Оның айтуынша, «ертең оны қайта жазыңыз», немесе «өзінді кінәлі деп сана». Осындай талаптың тоналығы – бұйыру. Бұл баланың емес, мұғалімнің мәселелерін шешетін педагогикалық құрал.

4. Бала тәрбиесі сабақ кезінде тоқтатылмауы керек

Сабақтар мектептің негізі болып табылады, бірақ балалар тек сабақ үшін келмейді. Олар көңілді уақыт, достармен кездесулер, мұғаліммен әңгімелесу, мектептен кейінгі қызықты іс-шаралар үшін келеді. Мектеп өмірі күнделікті бірнеше сабақтан гөрі әлдеқайда көп, ал сабақтар жай партада отырудан да көп.

Осы орайдағы Ш.А. Амонашвили технологиясының негізгі тұжырымдамалық ережелері:

1. Балаларға гуманисттік-тұлғалық көзқарас.
2. Педагогикалық талаптардан бас тарту. Ең бастысы қарым-қатынас педагогикасы.
3. Оқыту мен тәрбиелеудің бірлігі.
4. Бала – табиғат пен ғарыштың ең жоғары жаратылысы. Ол олардың күшіне және шексіздігіне ие. Баланың біртұтас психикасы үш құмарлықты қамтиды: дамуға деген ұмтылыс, есеюге және еркіндікке деген ұмтылыс.

Яғни, ғалым Ш.А. Амонашвили пікіріне сүйеніп, тұжырымдалатын мазмұн – мұғалім қызметі үнемі гуманисттік сипатта болуы. Бұл қызметтің бір ерекшелігі – педагогтардың әр шәкіртіне жол таба білуінде, әр баланың бойындағы қабілетті дамыту үшін жағдай жасай алу. Ең бастысы оқушының өзін тұлға ретінде сезінуіне көмектесу, оның бойында өзін, өмірді, әлемді тануға деген қажеттілікті оята білу, әрбір іс-әрекеті үшін жауапкершілікті, адамгершілік қадір-қасиетті сезінуге тәрбиелеу.

Оқу үдерісіндегі балаларға адамгершілік-жеке көзқарас, ХХІ ғасырдағы мектептегі практикада гуманисттік педагогикалық ойлауды жүзеге асырудың ықтимал нұсқаларының бірі. Ежелгі дәуірде пайда болып, ХІХ-ХХ ғасырларында тез дамып, білім беруді гуманизациялау идеясы дәл қазір өзекті болып табылады. Әрине, бұл өскелең ұрпақты сақтаудың жалғыз жолы екенін түсінетін мұғалімдер аз емес. Мұғалім өзінің жас әңгімелесушінің бетіне қарап, оның реакциясын бақылап, сұрақтарын, пікірлерін тыңдап, оның келісімін немесе ой-пікірін білдіруін күту керек. Қажет болған жерде тоқтап, балаға қандай да бір ойды беріп, сөйлесудің жылдамдығын арттыратын кезде сезінесің, ол осы жеделдету оған пайда әкеледі. Қай уақытта кідіру қажеттігін сезу, балаға ойлануға мүмкіндік беру, керек жағдайда сөйлеуін жылдамдату қажет. Міне, әрбір осындай міне-құлықтары әртүрлі оқушылар ұжымында барлығына қолайлы психологиялық ахуал тудыру, ынтымақтастықта жұмыс істете білу үлкен шеберлікті қажет етеді.

Шалва Александрович Амонашвили еңбектері және оның негізгі идеясы ХХ ғасырдың өзінде үлкен классикалық педагогиканың негізі болып саналды. Бірақ бүгінгі күнге дейін оның жаңашыл педагог ретіндегі идеялары педагогиканың фундаменталдық негізі екендігіне еш күмән жоқ. Педагогикалық іс-тәжірибеде оқушыға эмпатиялық қатынас орнату, эмоционалдық интеллект, баланың психологиялық дара ерекшеліктері

және тұлғалық дамыту идеялары кең қолданыс тауып келеді. Педагогикадағы гуманизм қазіргі қоғамның сұранысына айналып отыр. Себебі, Ш.А. Амонашвили идеясымен түсіндірсек, бүгінгі қоғам оқушының жеке тұлғалық қабілеттерін аша отырып, тәрбиелеу мен дамытуды, оның жүрегіне жол табуды, танымдық күшін дамыту мен қалыптастыруды, білім мен қабілетті тереңдететін және кеңейтетін жаңдайлар жасауды, өзін-өзі тәрбиелеуді мақсат етеді.

Түйін

Мақала Ш.А. Амонашвилидің гуманистік идеяларын талдауға және педагогикалық үдерісте қолдану ерекшеліктеріне арналған. Мақалада бала бойында оның еркін жігерін айқындау арқылы бала тұлғасын тұжырымдап, ұстаз махаббаты, жоғарғы руханият секілді қасиеттерге негіздейтін педагогикалық сипаттар мазмұндалады.

Резюме

В статье рассматриваются гуманистические идеи Ш.А. Амонашвили и анализ особенностей использования в педагогическом процессе. В статье также изложены педагогические характеристики, основанные на таких качествах, как любовь учителя, высокая духовность, сформулирующая личность ребенка через определение его воли.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Амонашвили Ш.А. Основы гуманной педагогики / Шалва Амонашвили, книга 3, М.: Амрита, 2012. – 230 с.
2. Амонашвили Ш.А. Школа жизни. – М. : Москва, 2001. – 110 с.
3. Геращенко И.Г. Педагогическое творчество и формализм // Школа. – 2000. – № 1. – С. 2-5.
4. Кожевников А.Ю., Линдберг Т. Б. Афоризмы античных мудрецов. – М. : ОЛМА Медиа групп, 2010. – 60 с.
5. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка 80000 слов и физиологических выражений / Российская АН.; Российский фонд культуры. – М.: АЗЪ, 1999. – 928 с.
6. Попов Е. Б. Гуманистическая педагогика: идеи, концепции, практика : учебное пособие. – Книга вторая – Оренбург: ИПК ОГУ, 2003. – 156 с. (Серия «Педагогика и гуманизм»).
7. Амонашвили Ш.А. Школа Жизни. – М., 2000.

МАЗМҰНЫ

АҚПАРАТТЫҚ ХАТ	3
----------------------	---

СЕКЦИЯ 1

Т. ТӘЖІБАЕВ ОЙЛАРЫ ЖӘНЕ «РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» БАҒДАРЛАМАСЫ

Жарықбаев Қ.Б. Т.Т. Тәжібаевтың педагогикалық мұралары	5
Түрікпенұлы Ж., Төлешова Ұ.Б. Өнегелі өмір	8
Шағырбаева М.Д., Алдап А. ХІХ ғасырдағы қазақстандағы педагогикалық ойлар мен Т.Тәжібаевтің зерттеулері	10
Оспанова Д. Вопросы духовно-нравственного воспитания молодежи в исследованиях Т.Тажібаева	13
Мурзагулова М.Д. Т. Тәжібаевтың жастар тәрбиесіне әсері	17
Анарбаева Б.Б. Научное наследие репрессированных ученых Казну имени аль-Фараби в 20-50-е гг. XX века.	20

СЕКЦИЯ 2

ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУДІҢ ЭТНОПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ЭТНОПСИХОЛОГИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ

Унгарбаева Ш. У., Дарибаев Ғ. С. Роль и значение казахской этнопедагогике в современной системе образования	24
---	----

СЕКЦИЯ 3

АДАМ КАПИТАЛЫН ҰЙЫМДАСТЫРУҒА ИНВЕСТИЦИЯ: ТЕХНОЛОГИЯЛАР, МӘСЕЛЕЛЕР, ИННОВАЦИЯ. САПАЛЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Тоқтар Т.Н. Жағымды ойлау ізгілік педагогикасының негізінде	29
Шағырбаева М.Д., Аймаханова М.Б. Қазақстан Республикасындағы жастардың гендерлік санасының ерекшеліктері	33
Бердібаева С.Қ., Ерекешов Н.С., Османов А.Х., Серімбаева Д.Қ., Каирбаева А. Б. Педагогтың коммуникативті біліктілігі бәсекеге қабілеттілікті арттыру негізі ретінде.....	39
Масатова Н.Б. Студенттердің психикалық денсаулығын сақтау жолдары	43
Кайбулдина Г.К. Студенттердің коммуникативтік құзыреттіліктерін қалыптастыру жолдары	46
Ашекеева Қ.Н., Мұқтар Т.Т. Креативтілік мәселесінің теориялық аспектілері	49
Сайлинова Қ.Қ., Телағысова Г.С. Социониканың дамуындағы психикалық ерекшеліктер.....	52
Қожанова А.Н. Білім беру бағдарламасының мазмұнын жетілдіру	55
Сайлинова К.К., Қалкенова Б.С. Қарым-қатынас психологиясындағы ерекшеліктер.....	60

СЕКЦИЯ 4

АНИМАЦИЯЛЫҚ ІС – ӘРЕКЕТТЕРДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ ТЕОРИЯСЫ МЕН ӘДІСТЕМЕСІ

Пузикова С.М., Муқанова А.Е. Использование актуальных психолого-педагогических средств в поликультурном воспитании молодежи	62
Сагитов Т.Е. Роль стрессоустойчивости личности в работе с информационно-коммуникационными технологиями	66

МАЗМҰНЫ

АҚПАРАТТЫҚ ХАТ	3
----------------------	---

СЕКЦИЯ 1

Т. ТӘЖІБАЕВ ОЙЛАРЫ ЖӘНЕ «РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» БАҒДАРЛАМАСЫ

Жарықбаев Қ.Б. Т.Т. Тәжібаевтың педагогикалық мұралары	5
Түрікпенұлы Ж., Төлешова Ұ.Б. Өнегелі өмір	8
Шағырбаева М.Д., Алдан А. ХІХ ғасырдағы қазақстандағы педагогикалық ойлар мен Т.Тәжібаевтің зерттеулері	10
Оспанова Д. Вопросы духовно-нравственного воспитания молодежи в исследованиях Т.Тажібаева	13
Мурзагулова М.Д. Т. Тәжібаевтың жастар тәрбиесіне әсері	17
Анарбаева Б.Б. Научное наследие репрессированных ученых Казну имени аль-Фараби в 20-50-е гг. XX века.	20

СЕКЦИЯ 2

ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУДІҢ ЭТНОПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ЭТНОПСИХОЛОГИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ

Унгарбаева Ш. У., Дарибаев Ғ. С. Роль и значение казахской этнопедагогики в современной системе образования	24
---	----

СЕКЦИЯ 3

АДАМ КАПИТАЛЫН ҰЙЫМДАСТЫРУҒА ИНВЕСТИЦИЯ: ТЕХНОЛОГИЯЛАР, МӘСЕЛЕЛЕР, ИННОВАЦИЯ. САПАЛЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Тоқтар Т.Н. Жағымды ойлау ізгілік педагогикасының негізінде	29
Шағырбаева М.Д., Аймаханова М.Б. Қазақстан Республикасындағы жастардың гендерлік санасының ерекшеліктері	33
Бердібаева С.Қ., Ерекешов Н.С., Османов А.Х., Серімбаева Д.Қ., Каирбаева А. Б. Педагогтың коммуникативті біліктілігі бәсекеге қабілеттілікті арттыру негізі ретінде.....	39
Масатова Н.Б. Студенттердің психикалық денсаулығын сақтау жолдары	43
Кайбулдина Г.К. Студенттердің коммуникативтік құзыреттіліктерін қалыптастыру жолдары	46
Ашекеева Қ.Н., Мұқтар Т.Т. Креативтілік мәселесінің теориялық аспектілері	49
Сайлинова Қ.Қ., Телағысова Г.С. Социониканың дамуындағы психикалық ерекшеліктер.....	52
Қожанова А.Н. Білім беру бағдарламасының мазмұнын жетілдіру	55
Сайлинова К.К., Қалкенова Б.С. Қарым-қатынас психологиясындағы ерекшеліктер.....	60

СЕКЦИЯ 4

АНИМАЦИЯЛЫҚ ІС – ӘРЕКЕТТЕРДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ ТЕОРИЯСЫ МЕН ӘДІСТЕМЕСІ

Пузикова С.М., Муқанова А.Е. Использование актуальных психолого-педагогических средств в поликультурном воспитании молодежи	62
Сагитов Т.Е. Роль стрессоустойчивости личности в работе с информационно-коммуникационными технологиями	66

СЕКЦИЯ 5
ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТҮЛҒАЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН ДАМУ
ЖӘНЕ ҚҰЗІРЕТТІЛІК ТҰҒЫР

Мағауова А.С., Махамбетова Ж.Т. Развитие идеи инклюзивного образования в истории педагогической мысли.....	70
Қуребаева Г.А. Балалардың психикалық саулығын нығайтудың жолдары	74
Ізғұттынова Р.О., Тулебаева Б.Т. Оқудан тыс іс-әрекеттер аясында оқушылардың тұлғалық әлеуетін дамыту.....	78
Әрінова Б.А., Кәбдіқалиева И.М. Ш.А. Амонашвилидің педагогикалық еңбектеріндегі гумандық ой-пікірлер тұлғаның өзін-өзі тану құралы ретінде.	82
Жұмабекова Қ.Б., Касенова Г.А. Ш.А. Амонашвилидің гуманистік идеяларының қолданылу мазмұны.....	87
Айтбаева А.Б., Әбдіқадырқызы Ж. Өнер шығармаларының оқушы тұлғасына әсері ..	91
Молдасан Қ.Ш., Маратқызы А. Оқушылардың шығармашылық қабілетін дамытуда кейс технологияны қолданудың маңызы	95
Молдасан Қ.Ш., Сатаев Н. Өзін-өзі тану сабақтарында оқушылардың танымдық қабілетін интеллектуалды ойын арқылы қалыптастыру	97
Ашекеева К.Н., Батжанова М.Н. Организаторские способности школьного учителя ..	100
Токсанбаева Н.К., Атахан А.Т. Стресске төзімділік түзету мекемесінің педагогтары үшін қажетті сапа.....	104
Еликбаева М., Садвақасова З.М. Исторические предпосылки использования видеоигр в обучении и возможности их эффективного использования в образовательном процессе	108
Сатова А.К., Ингайбекова Т.А. Зияты зақымданған балалардың коммуникативтік қабілетін дамыту жолдары	113
Қасымов Р.С., Жүзей М.А. Студенттерді ұлттық құндылықтарды құрметтеуге тәрбиелеу	118
Қуребаева Г.А., Төлеуова Т.Е., Маутбекова А.А. Балалар ұжымындағы оқшаулану мәселелері.....	122
Жигитбекова Б.Д., Есенманова К.М. Жасөспірімдердің коммуникативтік дағдыларын дамыту жолдары.....	126
Саркенаева А.А. Колледж студенттеріне психологиялық қызмет көрсету жолдары.....	129
Торенова С.А. Ә. Нұршайықов шығармалары арқылы студенттердің патриотизмін қалыптастыру	133